

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2025

**Kuhmoisten kunta
Tarkastuslautakunta 2025-2028**

Sisällys

1	Tarkastuslautakunta.....	3
2	Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	4
2.1	<i>Toiminnalliset tavoitteet</i>.....	4
2.2	<i>Taloudelliset tavoitteet</i>.....	6
2.3	<i>Investoinnit</i>	7
3	Kuntakonserni.....	7
4	Yhteenveto.....	8

1 Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakuntaan ovat kuuluneet puheenjohtajana Eero Ikonen, varapuheenjohtajana Silmu Sarvala, sekä jäseninä Kristiina Laakso ja Jarkko Sumioinen. Heidän henkilökohtaiset varajäsenensä ovat samassa järjestyksessä olleet Ossi Simola, Tuire Launonen, Sanna Liivenkorkee ja Ilmari Huusko.

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja ei ole osallistunut Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:n arviointiin.

Tarkastuslautakunnan varapuheenjohtaja ei ole osallistunut Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:n eikä Kuhmoisten Vuokrakiinteistöt Oy:n arviointiin.

Tarkastuslautakunta on kokouksissaan kuullut kunnan toiminnallisissa ja taloudellisissa asioissa kunnanjohtajaa, hallintojohtajaa, teknistä johtajaa, käyttömestaria, sivistystoimenjohtajaa, rehtoria, sekä varhaiskasvatuksen esihenkilöä.

Kunnanhallituksen antaman toimintakertomuksen perusteella ja muutoinkin on koko kunnan osalta seurattu valtuuston asettamia tavoitteita ja niiden toteutumista. Tarkastuslautakunta on laatinut tämän arviointikertomuksen kuntalain 121 §:n nojalla ja antaa vuodelta 2025 kunnan ja kuntakonsernin toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta seuraavan arvion:

2 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

2.1 Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnallinen tavoite on kunnanvaltuuston asettama, talousarvioon sisältyvä määrärahan käyttötarkoitusta, palvelujen määrää tai laatua taikka toiminnan kehittämissuuntaa koskeva tavoite. Tavoite on pyrittävä johtamaan kunnan strategiasta ja tehtävän toiminta-ajatuksesta sekä ilmaisemaan määrää tai laatua osoittavana tunnuslukuna. Se voidaan ilmaista myös sanallisesti, kuitenkin niin, että sen toteutumista voidaan arvioida.

Valtuusto päättää kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Kunnanvaltuusto on talousarviossa asettanut Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy:lle sekä Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:lle toiminnallisia tavoitteita.

Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy:n osalta taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet vain osittain. Yhtiössä on laadittu mm. PTS-suunnitelma viidelle vuodelle, jonka mukaan korjauksiin käytettäisiin 6,6 € / m² (2025) vuodessa. Toteuma on ollut 12,3 €/m². Käyttöasteen osalta päästiin kokonaistavoitteeksi asetettuun 85 %:n tasoon, käyttöasteen ollessa 85,5 %. Yhtiön tilikauden tulosta rasittaa merkittävät arvonalentumiskirjaukset (n. 120 teur) vuonna 2025.

Kuhmoisten Laajakaista Oy:n liiketoiminta on myyty tilikauden 2022 aikana Valokuitunen Oy:lle, eikä Verkkopalvelut Oy:llä ole ollut liiketoimintaa tilikausilla 2023-2025. **Tarkastuslautakunta ilmaisee huolensa Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:n lainasta, jossa kunnalla on merkittävän suuri takausvastuu (n. 1,42 milj. euroa). Vastuun mahdollinen realisoituminen muodostaa kunnalle noin 0,75 milj. euron taloudellisen riskin.**

Kunnan toiminnalliset tavoitteet on määritelty strategisten painopistealueiden mukaisesti. Niille on toimialakohtaisesti laadittu mittaristo, mutta se ei täysin kuvaa ja mittaa arvioitavia kohteita. **Tarkastuslautakunta toivoo, että mittaristoa kehitetään toiminnallisten tavoitteiden mittaamista palvelevaksi.**

Kunnan vuokraamien toimitilojen vuokria (pois lukien Pirkanmaan hyvinvointialueelle vuokrattujen tilojen vuokrat) on viimeksi korotettu vuonna 2022. Silloin suoritettiin 3 prosentin korotus ja päätettiin, että kunnanhallitus nimeää työryhmän, joka aloittaa vuokrasopimusten ehtojen tarkastelun ja tasapuolistamisen. Kyseistä työryhmää ei ole perustettu eikä korotuksia suoritettu, vaikka kustannukset ovat monilta osin kohonneet. Niin ikään kunnan suoraan omistamien asuntojen vuokria on korotettu viimeksi vuonna 2020. **Tarkastuslautakunta toteaa, että sekä toimitilojen että asuntojen vuokrat tulee saattaa vastaamaan nykyistä kustannustasoa.**

Vesihuoltolaitoksen alijäämä (ulkoinen) oli -141 796,65 euroa. Edellisenä vuonna alijäämä oli -108 148,06 euroa. Vesihuoltolaitoksen taseelle on kertynyt alijäämää yhteensä jo 1,25 milj. euroa.

Vesihuoltolain uudistus tuli voimaan 1.1.2026. Lain keskeisimpiä säädöksiä ovat mm. kunnan vesihuoltolaitoksen ja -omaisuuden myynnin kieltäminen yksityisille toimijoille, kunnan vesihuoltosuunnitelman laatimisvelvoite, vesihuoltolaitoksen omaisuudenhallintasuunnitelman laatimisvelvoite, vesihuollon perusmaksun säätäminen pakolliseksi ja maksujen

kustannusvastaavuuden sekä sen valvonnan parantaminen. Edellä mainitut suunnitelmat on laadittava 31.12.2027 mennessä.

Jo aiemmin vesihuoltolaissa kantavana periaatteena ollut kustannusten kattaminen asiakasmaksuilla on entistä vahvemmin esillä uudistetuissa vesihuollon maksuja koskevissa pykälissä. 18 §:n mukaan maksutaso sidotaan uuden 9 a §:n mukaisessa vesihuoltolaitoksen omaisuudenhallintasuunnitelmassa esitettyihin investointi- ja käyttökustannuksiin. Samaan aikaan maksujen tulee kuitenkin olla kohtuulliset ja tasapuoliset. Vesihuoltolaitoksen tulee saattaa maksut uudistetun lain mukaisiksi 31.12.2027 mennessä eli samaan aikaan kuin vesihuoltolaitoksella tulee olla laadittuna omaisuudenhallintasuunnitelma ja kunnalla vesihuoltosuunnitelma. Kilpailu- ja kuluttajavirasto on linjannut, että kohtuullinen vesihuoltomaksujen korotusten vuotuinen kustannusvaikutus asiakkaalle voisi olla enintään 15 %.

Jotta vesihuollon vuosittainen alijäämä saadaan tulevaisuudessa katettua, tarkastuslautakunta katsoo, että lain edellyttämä omaisuudenhallintasuunnitelma tulee laatia pikimmiten, kun asiaa koskevat ohjeet on Kuntaliitolta saatu. Vesihuollon asiakasmaksuja on suunnitelmaan perustuen syytä lähteä korottamaan 15 %:n vuosikorotuksilla.

Lisäksi tarkastuslautakunta kysyy, onko vesihuollon huoltovarmuus turvattu koko kunnassa.

Kaukolämmön alijäämä vuonna 2025 oli -200 640 euroa (-185 943), josta hieman alle 50 % muodostuu ulkoisesta myynnistä. Kertynyttä alijäämää on jo -1,77 milj. euroa. Kaukolämpötoiminta tuottaa vuodesta toiseen suuria tappioita, joita joudutaan kattamaan kunnan yleiskatteisilla verovaroilla. Nykyisellä toimintarakenteella toiminta jatkuu tappiollisena sopimuksen loppuun saakka (2028).

Jotta kaukolämmön vuosittainen alijäämä saadaan katettua, tarkastuslautakunta katsoo, että asiakkailta perittävää kaukolämmön hintaa on pikaisesti korotettava.

Lisäksi vesihuolto- ja kaukolämpölaitosten NIS2-direktiivin mukaisuus on selvitettävä.

Kunnassa vuonna 2024 toteutetussa työtyytyväisyyskyselyssä on esitetty kehityskohteita. **Tarkastuslautakunta kysyy, onko kehityskohteita käsitelty ja edistetty vuoden 2025 aikana.**

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan vuoden 2025 toimintakertomuksessa on esitetty pääosin oikein ja riittävästi kunnan toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen.

2.2 Taloudelliset tavoitteet

Valtuusto vahvistaa vuosittain toimielinten tulosaluekohtaiset tuloarviot ja määrärahat. Vahvistetut määrärahat ja tuloarviot sitovat toimielimiä tulosalueittain bruttoperiaatteella (tulot ja menot erikseen), pois lukien lyhytaikaisten lainojen muutos, jolle on määritelty nettositovuustaso. Investoinnin sitova määräraha on hankkeeseen tai hankeryhmään myönnetty bruttomääräraha. Kunnanhallitus on antanut tarkemmat täytäntöönpano-ohjeet valtuuston hyväksymän talousarvion pohjalta. Kuntalain mukaan tilinpäätökseen sisältyvässä toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

Tilikauden 2025 tilinpäätös on 300 391,92 euroa ylijäämäinen, kun vuonna 2024 tilinpäätös oli 360 674,01 euroa ylijäämäinen. Tilinpäätöshetkellä kumulatiivista ylijäämää on kertynyt taseeseen yhteensä 7 457 000 euroa. Vuosi aikaisemmin kertynyttä ylijäämää oli 7 157 000 euroa. Asukasta kohti kertynyttä ylijäämää on 3768 euroa (2024: 3513 euroa).

Verotuloja kertyi 5,7 miljoonaa euroa (6,0 milj. euroa v. 2024). Valtionosuuksia kertyi 2,8 milj. euroa (2,5). Verotulot toteutuivat 0,020 milj. euroa talousarviota pienempänä, eli 99,6 %:sti. Valtionosuudet toteutuivat tilinpäätöksessä 100,5 %:sti.

Toimintatuotot olivat 2,68 (2,82) milj. euroa, jossa oli hienoista laskua edellisestä vuodesta. Tästä huolimatta tuotot toteutuivat 107,6 %:sti ja ylittivät talousarvion 0,189 milj. eurolla.

Toimintakulut olivat 9,7 (9,3) milj. euroa. Toimintakulut ylittivät talousarvion 0,1 milj. eurolla. Tämä johtui pääasiassa ennakoitua suuremmasta tilapäisen työvoiman käytöstä.

Vuosikate oli 1,49 milj. euroa (1,81) ja se toteutui 110,07 %:sti talousarvioon nähden.

Lainakannan määrä laski 5,2 milj. eurosta 4,1 milj. euroon. Lainamäärä oli 31.12.2025 asukasta kohti 2090 euroa (2544).

Kunnan omavaraisuusaste oli 75,7 % (72,0).

Vesihuoltolaitoksen alijäämä (ulkoinen) oli -141 796,65 euroa. Edellisenä vuonna alijäämä oli -108 148,06 euroa. Vesihuoltolaitoksen taseelle on kertynyt alijäämää yhteensä jo -1,25 milj. euroa.

Kaukolämmön alijäämä oli -200 640 euroa (-185 943). Kertynyttä alijäämää on jo -1,77 milj. euroa. Kaukolämpötoiminta tuottaa vuodesta toiseen suuria tappioita, joita joudutaan kattamaan kunnan yleiskatteisilla verovarjoilla. Nykyisellä toimintarakenteella toiminta jatkuu tappiollisena sopimuksen loppuun saakka (2028).

Vuoden 2025 talousarvion sitovien määrärahojen ylityksistä ja tuloarvioiden alituksista merkittävimmät ovat olleet:

- elinkeinoelämän edistäminen, tuloarvion alitus -105 479 euroa (toteuma 20,1 %)
- varhaiskasvatus, määrärahan ylitys 57 929 euroa (toteuma 107,1 %)
- yhtenäiskoulu, määrärahan ylitys 164 521 euroa (toteuma 106,9 %)
- elämänlaatupalvelut, määrärahan ylitys 50 178 euroa (toteuma 108,3 %)
- ruokapalvelut, määrärahan ylitys 68 514 euroa (toteuma 124 %)

Poikkeamat ovat syntyneet saadun selvityksen mukaan loppuvuodesta tapahtuneiden yllättävien määrärahatarpeiden seurauksena. **Tarkastuslautakunta kuitenkin toteaa, että riittävää seuranta kuluista on kuitenkin tehtävä, jotta merkittäviltä ylityksiltä välttyttäisiin. Tiedossa olevat määrärahaylitykset perusteluineen tulee viedä valtuuston päätöksentekoon riittävän aikaisessa vaiheessa talousarviovuoden aikana. Vuoden 2025 määrärahaylitykset on perusteluineen vietävä valtuuston hyväksyttäväksi ennen vuoden 2025 tilinpäätöksen hyväksymistä.**

Kunnanhallitus on vuoden 2025 toimintakertomuksessaan esittänyt selvityksen kunnanvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta. Yksityiskohtaiset tiedot käyvät ilmi tilinpäätöksestä.

2.3 Investoinnit

Tilikauden investointimenot olivat yhteensä 1,06 milj. euroa, kun edellisenä vuonna investoitiin 0,95 milj. eurolla. Investointimenojen toteuma on ollut 63,5 % kun se vuonna 2024 on ollut 60,4 %. Suurin alitus 263 117 euroa on ollut investoinneissa kiinteistöihin, joista merkittävimmät yksittäiset budjetin alittaneet hankkeet ovat olleet Kuhmolan kunnostustyöt (alitus 93 778 euroa) ja yleiset alueet ja liikenneväylät (254 756 euroa). **Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että myös investointimäärärahat budjetoidaan realistisesti ja toisaalta niin, että talousarviovuodelle budjetoidut investoinnit kyetään toteuttamaan talousarviovuoden aikana.**

Kunnan omistamien kiinteistöjen tulevaisuuden kartoittamista on suunniteltu jo jonkin aikaa. **Tarkastuslautakunta kysyy, minkälaisia tuloksia vuonna 2025 tilatuissa kuntoarvioissa saatiin kiinteistöjen kunnosta ja mistä kaikista kiinteistöistä on teetetty PTS-suunnitelmat.**

3 Kuntakonserni

Kuhmoisten konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kolme kuntayhtymää ja tytäryhtiöinä Kuhmoisten vuokrakiinteistöt Oy sekä Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy.

Konsernin tuloslaskelman ylijäämä oli 183 000 euroa (v. 2024 ylijäämä oli 567 000 euroa). Konsernin lainakanta vuoden 2025 konsernitilinpäätöksessä on 7,2 milj. euroa (8,5). Asukasta kohden laskettuna konsernilla on lainaa 3 660 euroa/asukas (4 197). Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:n taseessa on pitkäaikaista lainaa noin 1,42 milj. euroa, jonka takausvastuu on Kuhmoisten kunnalla. Yhtiöllä ei ole tällä hetkellä varsinaista liiketoimintaa.

Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöjen tilikauden tulos muodostui -185 577 euroa tappiolliseksi (2024: -167 314 euroa). Vuokrien ja käyttömaksujen korotukset eivät ole riittäneet kattamaan kohonneita kustannuksia. Lisäksi tulosta painoi rakennuksiin kirjattu 120 112 euron arvonalentumiskirjaus.

4 Yhteenveto

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnanvaltuuston hyväksymät kunnan talousarviossa yksilöidyt toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet on pääosin saavutettu edellä mainituin tavoin vuonna 2025. Tarkastuslautakunta pyytää kunnanhallitusta toimittamaan tarkastuslautakunnalle vastineet arviointikertomuksessa esitettyihin kysymyksiin ja kommentteihin viimeistään syyskuun 2026 aikana.

Tarkastuslautakunta osoittaa kiitokset Kuhmoisten kunnan henkilöstölle ja luottamushenkilöille.

Kuhmoisissa 12. päivänä toukokuuta 2026

Eero Ikonen
puheenjohtaja

Silmu Sarvala
varapuheenjohtaja

Kristiina Laakso
jäsen

Jarkko Sumioinen
jäsen